

JAARVERSLAG 2010

PENDRECHTSE MOLEN

Het jaar is wit begonnen en (heel bijzonder) ook wit geëindigd. Dat levert altijd mooie plaatjes op en er komen ook mensen speciaal naar de molen toe om foto's te maken. Wel vraagt die sneeuw speciale zorg van mij. Boven in de molen zijn de nodige gaten en spleten, belangrijk voor de ventilatie van de molen. Maar die moet ik nu dicht maken om te voorkomen, dat er stuifsnieuw de molen binnen waait.

GROEPSBEZOEKEN

Vanwege de enthousiaste reacties op de rondleidingen voor het Jeugdvakantiepaspoort heeft de organisatie mij benaderd om ook voor de houders van de **Rotterdampas** een aanbieding te doen. De aanmeldingen hiervoor heb ik via de webstek van de molen geregeld en dat verliep prima. Op de zondagen in april en mei heb ik bij acht rondleidingen in totaal 64 personen een rondleiding gegeven. Intern leidde dat wel tot een discussie over het "eigen risico" voor bezoekers. Dat leidde weer tot het schrijven van een artikel over dit onderwerp, dat geplaatst is in het decembernummer van de **Gildebrief**, het verenigingsblad van het Gilde van Vrijwillige Molenaars. Dit artikel is als bijlage toegevoegd aan dit jaarverslag.

Dit jaar heeft de molen voor de vijftiende keer deelgenomen aan het **Jeugd-vakantiepaspoort**. Alle leerlingen van het basisonderwijs in Rotterdam en Albrandswaard krijgen een boekje met daarin een groot aantal activiteiten waaraan ze mee kunnen doen. Mijn vakantie(s) heb ik dit jaar buiten de schoolvakantie gepland met daardoor meer rondleidingen voor het paspoort: 15 rondleidingen voor 153 kinderen met 90 begeleiders.

De molen is dit jaar drie keer "**rust**" geweest bij door anderen georganiseerde wandeltochten: op 20 februari voor de wandelsportvereniging "Sterker Door Strijd", op 12 september voor de GZH-wandelingen en op 13 november voor de regionale wandelsportvereniging Zuid-Holland. Dit levert vaak verraste reacties op van wandelaars die "plotseling" een bakje koffie zitten te drinken in de woonkamer van een oude windmolen.

Verder heb ik **rondleidingen** verzorgd voor een kerkelijke groep uit Barendrecht, de opvang Langenhorst, meerdere keren voor de kinderopvang Wilhelminahoeve, scoutinggroepen uit Barendrecht en Roosendaal. Voor een grote kerkelijke groep uit Barendrecht zijn twee rondleidingen afgeblazen vanwege slecht weer.

ACTIVITEITEN

Vanzelfsprekend is de molen bij de **Nationale Molendagen** in mei en bij de **Open Monumentendagen** in september weer present geweest. Beide keren heb ik hulp gekregen van Gert Voortman. Tijdens Nationale Molendag heb ik een uitgebreid interview voor ExactFM uit Barendrecht gegeven.

Gedurende het jaar heb ik diverse collecteweken ondersteund door de bijhorende vlag aan de molen te hangen.

-- V.I.P.Special --

Hoe houden we het droog?

Pendrechtse Molen -- Bepaal hoe nauwkeurig de wind gebruikt werd om een goder droog te houden? Dan is dit je kans. De molenaar vertelt en demonstreert hoe de molen werkt, wat het werk is van de molenaar en hoe het was om in de molen te wonen. Je komt naar de molen met vragen en gaat naar huis met verhalen.

Gratis

PasPlezier

eenmalig gratis rondleiding door de Pendrechtse Molen

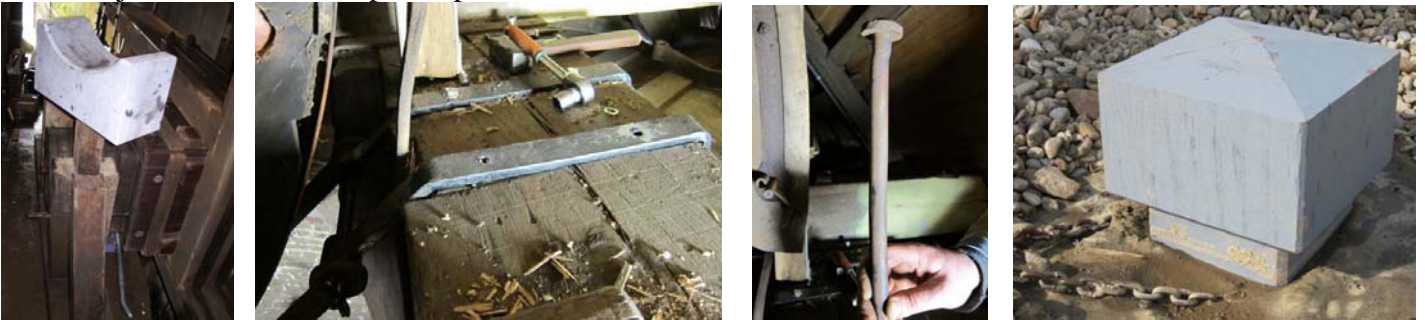
VAN: 10:00 00
 TOE: 11:00
 DUREN: 10:00
 DUREN: 10:00

00
 Charloesse Lagedijk 364, 2920 AG Barendrecht
 20 4, 11, 18, 25 apr en 20 2, 9, 16, 23, 30 mei, om 14 uur
 www.pendrechtsemolen.nl

ONDERHOUD

Eind februari is de molenmaker begonnen met het verhelpen van de problemen die het vorige jaar geconstateerd zijn bij de **wateras**. De halzen zijn nauwkeurig nagezien en rond gemaakt. De **lagersteen** van het buitenlager is vervangen door een nieuwe. In de loop van het jaar heb ik de nieuwe wateras een aantal keren ingesmeerd met gekookte lijnolie om de kans op krimpscheuren kleiner te maken.

Het uitgestelde groot onderhoud van 2009 is in maart/april uitgevoerd. Er is door molenmaker De Gelder uit Sliedrecht een nieuw "**schommelijzer**" (de verankering van de rem van de molen) gemaakt en aangebracht. De oude was nogal licht uitgevoerd en de doorgaande bout was verbogen. Verder heeft hij zeven van de acht **kruipalen** vervangen, het **hek** rond de molen geverfd en nieuwe **bliksemkabels** plus twee nieuwe **molenzeilen** geleverd.

Rietdekker Van den Bergh uit Delfgouw heeft met behulp van een hoogwerker een reparatie aan de kap uitgevoerd. Ze hebben een gat gerepareerd aan de rand van het rietdek naast het stormschild aan de voorkant van de kap.

De **sleutelkluis** aan het toegangshek, zo belangrijk bij calamiteiten, is vervangen en voorzien van een goed zichtbare letter B.

Dit jaar is veel energie gestoken in het invullen van het groot onderhoud. Doordat het hout onder en boven de kruitrollen

(de kruivloer en overring) aan het **versplinteren** is, zakt de kap van de molen langzaam en raakt op bepaalde punten de bovenkant van de onderbouw (de kuip). Als dat zo doorgaat, kan op termijn de molen niet meer op de wind gezet worden.

Daarnaast blijkt voor de bevestiging van de platen van de **verdekking** het verkeerde materiaal gebruikt te zijn. De schroeven, waarmee deze platen vastzitten, hebben daarin onvoldoende houvast, waardoor ze losraken en de platen gaan bewegen. Daardoor lubberen de gaten van de schroeven die nog wel vastzitten steeds verder uit. Nu is voor de tweede keer een plaat losgeraakt en omgeklapt. Beide problemen vergden enige studie en overleg, waarbij een beroep gedaan is op de deskundigheid van de provinciale molenconsulent Herman Sangers. Op zijn voorstel is ook besloten het geplande groot onderhoud een jaar te verschuiven vanwege de grote werklust bij de molenmakers.

Zelf heb ik een tweede bord met **openingstijden** plus een naambord van de molen geplaatst aan de Charloisse Lagedijk. Ook heb ik een **beveiliging** gemaakt aan het luik naar de kelder. Dit luik wordt als de molen rust is bij wandeltochten vaak gebruikt als wandelaars van het toilet gebruik willen maken. Om nu snel en betrouwbaar dit luik open en dicht maken en te houden heb ik een automatisch werkende vergrendeling gemaakt: eenvoudig maar doeltreffend.

Zelf heb ik een tweede bord met **openingstijden** plus een naambord van de molen geplaatst aan de Charloisse Lagedijk. Ook heb ik een **beveiliging** gemaakt aan het luik naar de kelder. Dit luik wordt als de molen rust is bij wandeltochten vaak gebruikt als wandelaars van het toilet gebruik willen maken. Om nu snel en betrouwbaar dit luik open en dicht maken en te houden heb ik een automatisch werkende vergrendeling gemaakt: eenvoudig maar doeltreffend.

DONATIES

Eén van mijn schoonzussen heeft mij een door haar gemaakt **schilderij** van de molen gegeven. Op een dag kwam een bezoeker met een grote doos oud gereedschap de molen ingestapt. Het heeft me enige tijd gekost om dat alles aan een binnenmuur te bevestigen om het tentoon te stellen. Een deelneemsters aan één van de Rotterdampas-rondleidingen las in de molenfolder, dat er nog behoefte was aan **gordijntjes**. Zij kwam een stapeltje gehaakte gordijntjes afleveren. Daarvoor heb ik roedjes gemaakt en ze daarmee opgehangen.

MIO'S

Op 24 april zijn in de molen door leden van het afdelingsbestuur van het Gilde van Vrijwillige Molenaars **toelatingsexamens** afgenomen. De examenkandidaten komen in de weken daaraan voorafgaande de molen verkennen en oefenen. Alle vier kandidaten zijn geslaagd. Gedurende het jaar hebben meerdere **molenaars-in-opleiding** een deel van hun opleiding in de molen gevolgd.

ALARM

Het vorige jaar bleek, dat de alarmcentrale van ADT niet zelf de brandweer mag bellen. Eerst moet bij een brandalarm vastgesteld worden of er metterdaad brand is en dán pas mag de brandweer gebeld worden. Deze gang van zaken kan al gauw een probleem opleveren: er gaat zoveel tijd verloren, dat de brandweer alleen maar hoeft te komen om ná te blussen. Inmiddels is de verloren tijd deels teruggebracht door het inhuren van een beveiligingsbedrijf die de alarmopvolging verzorgt.

BRANDWEER

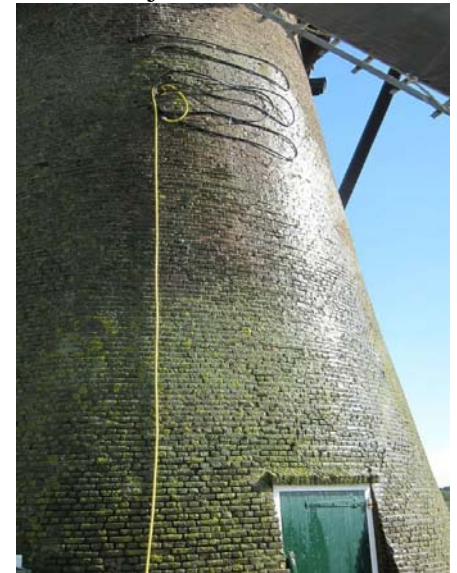
Een aantal keren is de brandweer op bezoek geweest. Zij hebben informatie over de molen verzameld, o.a. waar mogelijk brand kan ontstaan en hoe daarmee om te gaan. Dit is verwerkt op een kaart met alle relevante informatie over de molen. Iedere brandweervagen heeft deze informatie paraat in een computer in geval van een calamiteit.

<p>Commissie: BARENDRICHT Object: Pendrechtse Molén Adres: Charloisse Lagedijk 364</p>		<p>Kaartnummer: 4890502-01 001 nummer: WT1</p>	
<p>TUV BEVEILIGING</p> <p>Functionaris: W. van der Vliet Beveiligingsniveau: 1 Toelating: Openbaar Toelatingstermijn: 12 maanden Toelatingsovername: Ja Toelatingsovername datum: 10-11-2010</p>			<p>BLUSWATERVOORZIENINGEN</p> <p>Waterleiding: Ja Waterleiding aansluiting: Ja Waterleiding aansluiting type: 1" Waterleiding aansluiting locatie: 364 Waterleiding aansluiting hoogte: 1,5m Waterleiding aansluiting diameter: 50mm Waterleiding aansluiting materiaal: PPR Waterleiding aansluiting kleur: Blauw Waterleiding aansluiting merk: ... Waterleiding aansluiting type: ...</p>
<p>BRANDBEVEILIGING</p> <p>Brandmelding: Ja Brandmelding aansluiting: Ja Brandmelding aansluiting type: ... Brandmelding aansluiting locatie: ... Brandmelding aansluiting hoogte: ... Brandmelding aansluiting diameter: ... Brandmelding aansluiting materiaal: ... Brandmelding aansluiting kleur: ... Brandmelding aansluiting merk: ... Brandmelding aansluiting type: ...</p>			<p>AANWEZIGE PERSONEN</p> <p>Naam: ... Functie: ... Naam: ... Functie: ... Naam: ... Functie: ... Naam: ... Functie: ...</p>
<p>BOUWINGANGEGEVENS</p> <p>Naam: ... Adres: ... Bouwjaar: ... Bouwtype: ... Bouwdeel: ... Bouwdeel naam: ... Bouwdeel nummer: ... Bouwdeel type: ... Bouwdeel materiaal: ... Bouwdeel kleur: ... Bouwdeel merk: ... Bouwdeel type: ...</p>			<p>AFLIJTERS / SCHAKELAARS</p> <p>Naam: ... Functie: ... Naam: ... Functie: ... Naam: ... Functie: ...</p>
<p>OVERIGE BEZONDERHEIDEN</p> <p>...</p>			
<p>Op: 10 november 2010 Datum: 10 november 2010</p>			<p>199340384 K: 085510 V: 421483</p>

STENENMOLENZIEKTE

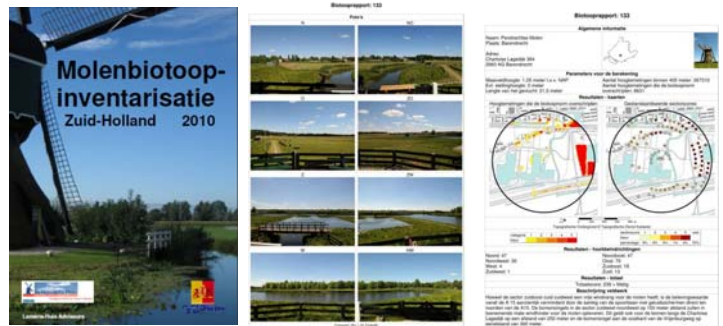
In september is onder leiding van de heren Groot en Gunneweg een tweede injectie- en regenproef gehouden. Hiervoor is een stuk muur boven de zuiddeur gekozen waar bij een eerdere

proef een grote lekkage is geconstateerd. Niet toevallig bleek, dat aan de buitenmuur zichtbaar was, dat hier op drie plaatsen drie metsellagen overgaan in twee! Blijkbaar waren er bij de bouw van de molen al problemen. In een stuk muur van ongeveer één vierkante meter is in twee dagen tijd tien liter polyurethaan geïnjecteerd. Daarna is langdurig erg veel water over deze muur gevloeid. Het resultaat was, dat dit muurgedeelte nu helemaal dicht is. Volgens mij is er nu voldoende kennis om een plan te maken om het metselwerk ingrijpend aan te pakken.

MOLENBIOTOOP

De provincie Zuid-Holland heeft dit jaar opdracht gegeven aan De Hollandsche Molen om een onderzoek naar de kwaliteit van de molenomgeving te doen. In juli zijn daarvoor foto's gemaakt vanaf het molenerf in de acht windrichtingen en deze zijn verwerkt in een **biotooprapport** (zie voor het hele rapport www.molenbiotoop.nl/zuid-holland).

Voor de hele provincie geldt, dat de kwaliteit van de molenbiotoop verslechtert vooral door de groei van bomen en struiken. De biotoop van de Pendrechtse Molen is in het onderzoek als matig beoordeeld. Overigens zullen deze winter de knot-populieren aan de westzijde van de molen aangepakt worden, waardoor de biotoop redelijk zal worden.

De molen is gekozen als voorbeeld voor een molen in een recreatiegebied. Daarvoor zal een voorbeeld-plan van aanpak gemaakt worden hoe in zo'n situatie de biotoop verbeterd kan worden. Doel hiervan is, dat moleneigenaren en gemeenten handvatten aangereikt krijgen om de molenbiotoop te verbeteren.

Eind september ben ik begonnen dicht bij de molen staande wilgen en elzen te **knotten**. Tot groot enthousiasme van de geiten heb ik het afkomend hout het molenterrein opgesleept. Op de rechter foto zijn helemaal rechts nog net de geknotte elzen zichtbaar.

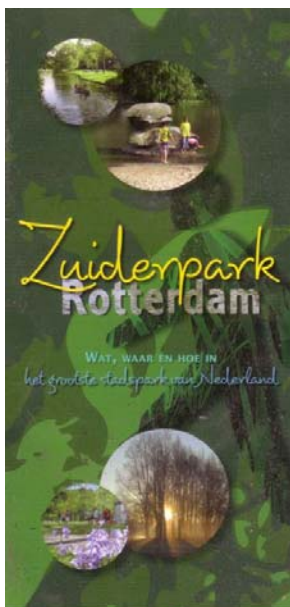

Via e-mail ben ik benaderd door een ambtenaar van de gemeente Rotterdam. Hij is een nieuw **bestemmingsplan** aan het maken voor de wijk Zuidwijk. Hij wilde weten hoe hoog de onderste punt van het wiekenkruis is ten opzicht van NAP. Omdat mij bekende schriftelijke gegevens elkaar tegenspraken, heb ik het zelf maar opgemeten. Onder de molen staat een peilschaal van het waterschap en dan is het niet moeilijk de meting uit te voeren.

VISVERGUNNINGEN

Ten tijde van de heropening van de molen in 1994 heb ik een stapeltje **weekvergunningen** voor sportvissers gekregen. De molen staat op een adressenlijst waar mensen, die geen lid zijn van een hengelsportvereniging, een vergunning kunnen ophalen om een week te kunnen vissen. De vergunningen waren nu op en het kostte me enige moeite nieuwe te krijgen vanwege naamsveranderingen en bestuurswisselingen.

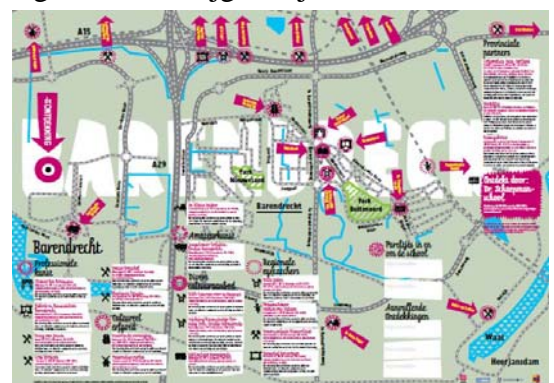
PUBLICITEIT

De deelgemeente Charlois heeft dit jaar een boekje uitgebracht over het **Zuiderpark** met daarin onder meer wandel- en fietsroutes. Eén van deze routes loopt langs de molen. Van de molen zijn foto's, contactgegevens en openingstijden opgenomen.

Het is me gelukt de molen op **TV Rijnmond** getoond te krijgen bij het weerbericht van Ed Aldus. Ik had een weerfoto naar hem opgestuurd. De vertoning duurde kort, maar werd wel een etmaal lang ieder uur herhaald.

Voor de gemeenten Barendrecht en Albrandswaard zijn **culturele kaarten** gemaakt. Op beide kaarten is de molen opgenomen.

FOTO'S

Ik word met enige regelmaat benaderd of er **trouwfoto's** gemaakt kunnen worden. Als ik er ben, is dat natuurlijk geen enkel probleem. Ik wil alleen minstens één exemplaar ontvangen. Soms lukt dat ook.

Regelmatig komen mensen foto's bij en van de molen nemen. Zo kwam iemand vragen of het mogelijk was om met een auto bij de molen te komen om daarvan foto's te maken. Het bleek te gaan om reclamefoto's voor trouwauto's voor de firma Molenaar.

Af en toe komt er iemand die ook van mij foto's wil maken. Prima natuurlijk, maar dan wil ik ze ook wel graag krijgen. De foto links is gemaakt door Leon Glorius.

TOEREN

2010	absoluut	dagen	per dag
januari	80.627	13	6.202
februari	63.777	11	5.798
maart	63.995	12	5.333
april	39.071	11	3.552
mei	45.890	12	3.824
juni	8.457	3	2.819
juli	54.680	12	4.557
augustus	32.282	7	4.612
september	52.763	12	4.396
oktober	61.449	13	4.727
november	49.413	10	4.941
december	67.588	13	5.199
totaal	619.992	129	4.806

Het aantal draai- en maaldagen is dit jaar kleiner dan normaal: ik ben zowel in juni als in augustus op vakantie geweest.

Qua wind begon het jaar prima, maar daarna volgden enige magere maanden.

Op 17 februari ging de teller door de nulstand. Dat wil zeggen, dat de molen sinds de heropening in 1994 meer dan **negen miljoen toeren** gedraaid heeft.

Op de bovenas van de molen is door de Provincie Zuid-Holland een teller gemonteerd. Die teller registreert meestal iedere omwenteling. Met een minimum van 60.000 omwentelingen keert de provincie een maalpremie uit. Op die manier wil de provincie het draaien/malen met de molen stimuleren. Als op tijd de tellerstand wordt doorgegeven, krijgt de molen het maximum bedrag uitgekeerd en dat is sinds 1995 zo.

De afgelopen 10 jaar zagen de cijfers er als volgt uit:

jaar	maal-dagen	gemiddeld per dag	toeren totaal
2001	111	3.904	433.354
2002	138	4.052	559.145
2003	134	3.744	501.542
2004	139	4.198	583.533
2005	132	4.029	531.820
2006	138	4.566	630.166
2007	135	4.653	628.128
2008	140	5.097	711.092
2009	138	5.103	704.162
2010	129	4.806	619.992

De volgende jaren springen er nogal uit:

– In 2001 zijn de aantallen aan de lage kant. De molen was toen bijna drie maanden gesloten vanwege de mond- en klauwzeercrisis. Toevallig was er dat jaar ook minder wind.

– Gedurende 2008 en 2009 was er veel wind en dat leidde tot hoge gemiddelden.

– Zoals gezegd waren er dit jaar vanwege mijn vakanties minder draai- en maaldagen.

Barend Zinkweg, molenaar Pendrechtse Molen, www.pendrechtsemolen.nl, 31-12-2010.

BIJLAGE

Voorkomen is beter.

Betreden op eigen risico?

Molenaar Barend Zinkweg vroeg zich enige tijd geleden af wat de grondslag is voor een bordje met de tekst Betreden op eigen risico. De daaruit voortvloeiende uitwisseling van informatie en gedachten met De Hollandsche Molen hierover leidde tot onderstaand artikel (want anders staat er twee keer het woord gedachten) dat onderdeel kan zijn van het arbo-beleid van de moleneigenaar en zijn molenaar(s).

Waarschuwing?

Betreden op eigen risico, soms kom je zo'n bordje wel eens tegen. Het suggereert dat een bezoeker de molen wel mag betreden, maar dat dit geheel voor eigen rekening is. Het suggereert daarnaast dat "geen enkele aansprakelijkheid zal worden aanvaard". De vraag is nu wat de waarde hiervan is.

Als waarschuwing vóóraf is alleen een bordje *Betreden op eigen risico* niet duidelijk. Bezoekers weten immers niet waaróm ze moeten letten en hóe ze daarmee om moeten gaan. Bezoekers kennen de risico's immers niet en kunnen deze dus ook niet inschatten. In dat geval staat een bezoeker feitelijk maar één verstandig ding te doen: omkeren en weggaan.

Of Maatregelen?

Beter is het om op plekken die daarvoor in aanmerking komen afdoende maatregelen te nemen en/of duidelijke mededelingen te doen: het gevlucht is goed afgezet, een toegangshek dat niet gebruikt mag worden is op slot en voorzien van het bordje "omlopen a.u.b.", een ruimte (de kap!) die niet betreden mag worden is afgesloten en voorzien van het bordje "geen toegang", plekken die mogelijk gevaarlijk zijn worden voorzien van voldoende hoge en voldoende sterke hekken, de trap die bezoekers gebruiken is voorzien van een stevige trapleuning. De molen moet in technisch goede staat zijn en alle maatregelen moeten genomen zijn om enerzijds de molenaar veilig zijn werk te laten doen en anderzijds bezoekers veilig te ontvangen en rond te leiden.

Voorschriften

Bovendien moet de molenaar bezoekers actief ontvangen, begeleiden, waar nodig instrueren en steeds in de gaten houden. In het model "Risico-inventarisatie en -Evaluatie voor molens" (RIE) is geregeld hoe je dat concreet moet doen. Alle moleneigenaren zijn gehouden een dergelijke RIE opgesteld te hebben en de maatregelen die daarin zijn opgenomen uit te voeren. Als de molen volgens de voorschriften uit de RIE en volgens de ARBO-voorschriften is ingericht, kan niemand meer behoefte hebben aan een ongericht en onduidelijk waarschuwingbord.

Aansprakelijkheid

Voor het geval er wél iets is voorgevallen, mist het bordje een juridische grondslag. Als een bezoeker een waarschuwing negeert, is hij zelf aansprakelijk. Als een bezoeker door een vloer zakt, dan is de moleneigenaar aansprakelijk en daar kan deze zich nooit bij voorbaat van vrijwaren. Wie er aansprakelijk is, wordt uiteindelijk door de rechter beslist. Aankondigen, dat voor het betreden geen enkele aansprakelijkheid wordt aanvaard, maakt duidelijk, dat bezoekers met schade zonder advocaat bij voorbaat geen enkele kans maken. Een bezoeker die verstandig is, maakt rechtsomkeer.

Er op speculeren, dat niemand de mededeling leest of er zich iets van aantrekt is verwerpelijk.

Meldt u bij de molenaar

Het bordje met de tekst "eigen risico" is dus volstrekt onvoldoende en weinig publieksvriendelijk. De molen moet ingericht zijn volgens de RI&E en de ARBO-regels. Alleen dan heb je goed gezorgd voor de belangen van bezoekers, maar ook van die van jezelf en de moleneigenaar. Aanwijzingen en waarschuwingen moeten kort en duidelijk zijn. Vervang de nog aanwezige bordjes met "betreden op eigen risico" door een bordje met de tekst "meldt u zich bij de molenaar". Dan kan de bezoeker mét de goede zorg van de molenaar veilig een molen bezichtigen. Bij de Arbo-map is destijds een aanvulling gekomen van de Monumentenwacht. Op bladzijde 6 vind je veel informatie over gedragsregels voor bezoekers. Die vallen in twee groepen uiteen: voor bezoekers die onaangekondigd komen en voor groepen die zich aanmelden. Dat is een handig hulpmiddel voor molenaar en eigenaar.

Barend Zinkweg, molenaar Pendrechtse Molen
Leo Endedijk, directeur De Hollandsche Molen

VOORKOMEN IS BETER

Betreden op eigen risico?

Molenaar Barend Zinkweg vroeg zich enige tijd geleden af wat de grondslag is voor een bordje met de tekst *Betreden op eigen risico* op een molen betekent? De daaruit voortvloeiende uitwisseling van informatie en gedachten met De Hollandsche Molen hierover leidde tot onderstaand artikel dat onderdeel kan zijn van het arbo-beleid van de moleneigenaar en zijn molenaar(s).

Mededelingen met de tekst "eigen risico" is dus volstrekt onvoldoende en weinig publieksvriendelijk. De molen moet ingericht zijn volgens de RI&E en de ARBO-regels. Alleen dan heb je goed gezorgd voor de belangen van bezoekers, maar ook van die van jezelf en de moleneigenaar. Aanwijzingen en waarschuwingen moeten kort en duidelijk zijn. Vervang de nog aanwezige bordjes met "betreden op eigen risico" door een bordje met de tekst "meldt u zich bij de molenaar". Dan kan de bezoeker mét de goede zorg van de molenaar veilig een molen bezichtigen.

Waarschuwing?
Betreden op eigen risico, soms kom je zo'n bordje wel eens tegen. Het suggereert dat een bezoeker de molen wel mag betreden, maar dat dit geheel voor eigen rekening is. Het suggereert daarnaast dat "geen enkele aansprakelijkheid zal worden aanvaard". De vraag is nu wat de waarde hiervan is.

Of Maatregelen?
Beter is het om op plekken die daarvoor in aanmerking komen afdoende maatregelen te nemen en/of duidelijke mededelingen te doen: het gevlucht is goed afgezet, een toegangshek dat niet gebruikt mag worden is op slot en voorzien van het bordje "omlopen a.u.b.", een ruimte (de kap!) die niet betreden mag worden is afgesloten en voorzien van het bordje "geen toegang", plekken die mogelijk gevaarlijk zijn worden voorzien van voldoende hoge en voldoende sterke hekken, de trap die bezoekers gebruiken is voorzien van een stevige trapleuning. De molen moet in technisch goede staat zijn en alle maatregelen moeten genomen zijn om enerzijds de molenaar veilig zijn werk te laten doen en anderzijds bezoekers veilig te ontvangen en rond te leiden.

Voorschriften
Bovendien moet de molenaar bezoekers actief ontvangen, begeleiden, waar nodig instrueren en steeds in de gaten houden. In het model "Risico-inventarisatie en -Evaluatie voor molens" (RIE) is geregeld hoe je dat concreet moet doen. Alle moleneigenaren zijn gehouden een dergelijke RIE opgesteld te hebben en de maatregelen die daarin zijn opgenomen uit te voeren. Als de molen volgens de voorschriften uit de RIE en volgens de ARBO-voorschriften is ingericht, kan niemand meer behoefte hebben aan een ongericht en onduidelijk waarschuwingbord.

Aansprakelijkheid
Voor het geval er wél iets is voorgevallen, mist het bordje een juridische grondslag. Als een bezoeker een waarschuwing negeert, is hij zelf aansprakelijk. Als een bezoeker door een vloer zakt, dan is de moleneigenaar aansprakelijk en daar kan deze zich nooit bij voorbaat van vrijwaren. Wie er aansprakelijk is, wordt uiteindelijk door de rechter beslist. Aankondigen, dat voor het betreden geen enkele aansprakelijkheid wordt aanvaard, maakt duidelijk, dat bezoekers met schade zonder advocaat bij voorbaat geen enkele kans maken. Een bezoeker die verstandig is, maakt rechtsomkeer. Er op speculeren, dat niemand de mededeling leest of er zich iets van aantrekt is verwerpelijk.

Meldt u bij de molenaar
Het bordje met de tekst "eigen risico" is dus volstrekt onvoldoende en weinig publieksvriendelijk. De molen moet ingericht zijn volgens de RI&E en de ARBO-regels. Alleen dan heb je goed gezorgd voor de belangen van bezoekers, maar ook van die van jezelf en de moleneigenaar. Aanwijzingen en waarschuwingen moeten kort en duidelijk zijn. Vervang de nog aanwezige bordjes met "betreden op eigen risico" door een bordje met de tekst "meldt u zich bij de molenaar". Dan kan de bezoeker mét de goede zorg van de molenaar veilig een molen bezichtigen.

Bij de Arbo-map is destijds een aanvulling gekomen van de Monumentenwacht. Op bladzijde 6 vind je veel informatie over gedragsregels voor bezoekers. Die vallen in twee groepen uiteen: voor bezoekers die onaangekondigd komen en voor groepen die zich aanmelden. Dat is een handig hulpmiddel voor molenaar en eigenaar.

Barend Zinkweg, molenaar Pendrechtse Molen
Leo Endedijk, directeur De Hollandsche Molen

24 **Gildebrief** www.vrijwilligermolenaar.nl